

Pressemelding 8. april 2015

Undersøkelse av kvikksølvinnhold i fisk fra åtte innsjøer i Akershus

I de senere årene er det blitt registrert økt kvikksølvinnhold i enkelte ferskvannsfiskearter til tross for reduserte kvikksølvutslipp. Det interkommunale prosjektet Vannområde Øyeren gjennomførte derfor i 2013 og 2014 ett prosjekt med formål om å undersøke kvikksølvinnholdet i fisk fra åtte innsjøer i Akershus. I prosjektet inngikk innsjøene Bølertjern (Fet), Heiavann (Fet), Varsjøen (Fet og Sørums), Sagstusjøen (Nes), Dragsjøen-Veslesjøen (Nes), Nordbysjøen (Rælingen og Enebakk), Børtervanna (Enebakk) og Mosjøen (Enebakk). Prosjektets sluttrapport forelå i mars 2015.

Opptil sju ganger høyere kvikksølvinnhold enn grenseverdi

Resultatene viste at både abbor og gjedde i de undersøkte innsjøene potensielt kan inneholde høye kvikksølvkonsentrasjoner. De høyeste kvikksølvkonsentrasjonene ble målt i abbor. For abbor overskred over halvparten den norske grenseverdien for fisk til konsum (0,5 mg Hg/kg), mens for gjedde overskred en femtedel grenseverdien (1,0 mg Hg/kg for gjedde). To tredeler av gjeddene hadde kvikksølvinnhold høyere enn 0,5 mg Hg/kg. Gjennomsnittlig ble grensen for abbor overskredet ved lengde over 25 cm (200 g), mens grenseverdien for gjedde ble overskredet ved 65 cm eller mer (1750 g). Økningen i kvikksølvkonsentrasjon hos abbor større enn 25 cm og 200 g var påfallende stor i noen innsjøer, der enkelte individer inneholdt opptil 7 ganger høyere kvikksølvinnhold enn grenseverdien. De undersøkte gjeddene inneholdt opp til 1,5 ganger grenseverdien for gjedde til tross for at gjeddene var små (<2000 g). Kvikksølvinnholdet i fisk vil kunne variere med fiskenes størrelse, alder, diett og vekst men også ytre faktorer og nedbørsfeltspesifikke forhold. Resultatene fra undersøkelsen antydte at kvikksølvinnholdet i abbor var høyest i innsjøene med brunt humusvann. I Skandinavia tilføres kvikksølv i størst grad atmosfærisk fra industriell aktivitet i Sentral-Europa. Det er derfor i liten grad mulig å iverksette avbøtende tiltak lokalt, med unntak av kostholdsråd.

Behov for lokaltilpassede kostholdsråd

Mattilsynet fraråder gravide og ammende å spise all gjedde og abbor større enn 25 cm eller 200g. Videre råder Mattilsynet at andre personer ikke bør spise gjedde, abbor over 25 cm, ørret og røye over 1 kilo oftere enn en gang i måneden. Kostholdsrådet for andre personer (ikke gravide eller ammende) er lite spesifikt eller lokaltilpasset, og dekker i hovedsak konsumanbefalingene for fisk med opptil moderat kvikksølvinnhold. Resultatene fra denne undersøkelsen viser imidlertid at man kan overskride anbefalt grenseverdi for ukentlig inntak av kvikksølv dersom man spiser ett måltid (200 g) i måneden med fisk som har høyt kvikksølvinnhold (3,5 mg Hg/kg). Mattilsynet vil derfor vurdere behov for mer spesifikke og lokaltilpassede kostholdsråd for innsjøer der man har påvist høyt kvikksølvinnhold i fisk.

For ytterligere kommentarer:

Kristian Moseby, prosjektleder vannområde Øyeren (sekretariat Nes kommune).

E-post: kristian.moseby@nes-ak.kommune.no

Telefon: 99 53 96 45